

ANTI-PESTPROTOCOL 2024-2025

Anti-pestprotocol OBS de Robbedoes

Inleiding

Op OBS de Robbedoes accepteren wij geen pestgedrag, we willen aan alle kinderen, ouders en leerkrachten een veilig pedagogisch klimaat bieden, zodat een positieve (leer)ontwikkeling voorop kan staan.

Dit anti-pestprotocol is voor ons een middel om de volgende doelstellingen te bereiken:

- Het tijdig signaleren en onderkennen van pestgedrag.
Wij zien dit als een taak van onze school. Pesten mag nooit een probleem zijn van één leerling, groep of leerkracht. Wanneer (structureel) pestgedrag gesignaleerd wordt, bespreekt de betreffende leerkracht dit met de anti-pestcoördinator. Zo nodig wordt dit in teamverband besproken. Pas als iedereen op de hoogte is, kan samen gewerkt worden aan de aanpak.
- Het vormt een plan van aanpak om pestgedrag bespreekbaar te maken, zoveel mogelijk te voorkomen (preventiemethode) en aan te pakken (curatief).

Wat er aan dit protocol vooraf ging

In de afgelopen periode en met name in het kader van Plan Welbevinden en de schoolontwikkeling is op school veel gesproken over het pedagogische klimaat. Welke veiligheid willen wij de kinderen van de OBS de Robbedoes in ieder geval bieden vanuit ons 'anti pest beleid'.

De leerkrachten zien het belang er van in om het pestgedrag tegen te gaan en de wijze waarop op papier te hebben staan, zodat we hierin een structurele aanpak kunnen hanteren.

Vanuit onze missie 'Het bevorderen van de ontwikkeling en het welbevinden van onze leerlingen' ontstaat voor ons de plicht om pestgedrag op onze school zo adequaat mogelijk aan te pakken.

Zowel kinderen als leerkrachten en ouders dienen zich veilig te voelen op school. Als we praten over veiligheid dan hebben we het over fysieke veiligheid en sociale veiligheid.

De fysieke veiligheid wordt gewaarborgd door een team BHV-ers dat verantwoordelijk is voor de veiligheid in en om het gebouw.

De sociale veiligheid willen we bevorderen door het creëren van een goed pedagogisch klimaat waarin kinderen en leerkrachten zich gehoord, gezien en gewaardeerd voelen. Een klimaat waarbinnen kinderen zich harmonieus en op een prettige en positieve wijze kunnen ontwikkelen.

In dit plan kunt u achtereenvolgens lezen wat wij onder pestgedrag verstaan, hoe wij dit gedrag op onze school proberen te voorkomen, welke betrokkenen een rol spelen en hoe wij als school handelen als pestgedrag toch wordt gesignaleerd (het anti-pestprotocol).

Wat is pesten?

Er is sprake van pesten als tussen de pester en het slachtoffer, ook wel zondebok genoemd, een **ongelijke machtsverhouding** is. De pester is altijd de winnaar en het slachtoffer is altijd de verliezer. Pesten is een vorm van agressie waarbij geprobeerd wordt om iemand steeds opzettelijk pijn te doen. Dat kan online en offline, fysiek en sociaal. De belangrijkste kenmerken van pestgedrag zijn.

- Er is een negatieve bedoeling
- Het gebeurt structureel tegen dezelfde persoon of personen.
- Er is machtsongelijkheid, bijvoorbeeld vanwege de sociale hiërarchie in de groep

Het specifieke van pesten is gelegen in het bedreigende en vooral aanhoudend karakter. We spreken van pestgedrag als het daarnaast ook nog regelmatig gebeurt, waardoor de veiligheid van de omgeving van een kind wordt aangetast.

Pesten is een serieuze zaak

Als een kind naar je toe komt en vertelt dat er gepest wordt, is het belangrijk om dat serieus te nemen. Voor een kind is het een moeilijke stap om hierover te praten. Als je vermoedt dat er geen sprake is van pesten, dan is het belangrijk om na te gaan waarom het kind dit wel zo beleeft. Ga met het kind in gesprek, probeer erachter te komen waardoor hij of zij het gedrag zo ervaart en observeer goed. Voor een kind kan het een moeilijke stap zijn om naar jou toe te komen, dus is het belangrijk daar serieus op te reageren. Een kind dat gepest wordt, kan zich eenzaam en minderwaardig voelen. Zelfs zo dat het denkt dat de situatie nooit meer zal veranderen.

Meestal zal een gepest kind niet uit zichzelf naar jou toe komen. Wees dus alert op signalen van pestgedrag. Als hulpmiddel om die signalen te kunnen herkennen, zijn signaalkaarten ontwikkeld. Daarop staan zes aandachtspunten. Deze zogeheten 'pest-alerts' helpen signalen van pesten vroegtijdig te herkennen. *Zie de signaalkaart van het Nederlands Jeugdinstituut, in de bijlagen.*

Pestsignalen

- Let op vluchtgedrag
- Kijk naar rol-vastheid
- Let op signaalgedragingen, bijvoorbeeld afwijkend gedrag met telefoon
- Er is geen schuldgevoel of verzoening
- Het is fysiek grensoverschrijdend
- Herhaald plagen is pesten

Online pestgedrag herkennen

- Bij online pesten valt de pester het slachtoffer digitaal lastig. Bijvoorbeeld door nare appjes te versturen, gênante video's te uploaden op sociale media, of door persoonlijke informatie over het slachtoffer ongewenst te delen met anderen.
- Online pesten gebeurt meestal door personen uit de omgeving van degene die gepest wordt. De kans is dus groot dat als een kind op school gepest wordt, dit ook online gebeurt.
- Een van de 'pest-alerts' op de signaalkaart voor het voortgezet onderwijs is: 'smartphone wordt vriend of vijand'. Dat houdt in dat afwijkend gedrag ten aanzien van de telefoon een signaal kan zijn van online pesten. Denk bijvoorbeeld aan extreme afscherming van de telefoon, of stemmingswisselingen tijdens het gebruik van de telefoon.

Verschil pesten en plagen

Het verschil tussen plagen en pesten is vaak moeilijk uit leggen. Het belangrijkste verschil: waar plagen goedmoedig is, is pesten dat niet. Kinderen die elkaar plagen kunnen elkaar wel aan. Als je geplaagd wordt, plaag je een andere keer terug. Plagen is niet gemeen, maar meer grappig. Je kan zelfs lachen om het plagen. Het gebeurt dan bij die en dan weer bij een ander.

Plagen is een sociaal spelletje. De één maakt een grapje, de ander plaagt terug, er zijn geen kwade bijbedoeling en het is niet de bedoeling de ander te kwetsen of verdrietig te maken.

Plagen gebeurt spontaan, tussen kinderen die elkaar aankunnen en het duurt nooit lang. Door af en toe een beetje geplaagd te worden en terug te plagen bouwen kinderen hun sociale weerbaarheid op.

Pesten is wel gemeen. Pesten is lange tijd met woorden of met je lijf geweld gebruiken tegen een kind. Dat ene kind durft zich niet te verdedigen of kan zich niet verdedigen. Pesten gebeurt soms alleen, maar meestal met een groepje kinderen.

Voorbeelden van pesten zijn: slaan, schoppen, duwen, spugen, nare dingen zeggen of doen alsof iemand niet bestaat. Pesten is niet eerlijk en heel gemeen.

Preventieve benadering

- Tijdens de Gouden Weken aan het start van elk schooljaar bespreken de leerkrachten samen met de leerlingen hoe zij samen willen werken, spelen en leren. Hier worden ook bijpassende regels afgesproken die duidelijk zichtbaar in de klas worden opgehangen. De afspraken en regels worden samen met de kinderen bedacht en geformuleerd in termen van gewenst gedrag. De leerlingen geven blijk van hun instemming door hun naam onder een contract te zetten, waarin die regels zijn opgenomen.
- De leerkrachten voeren regelmatig (kind)gesprekjes met leerlingen zodat de leerling zich gehoord, gezien en gewaardeerd voelt en er een vertrouwensband ontstaat tussen leerkracht en leerling.
- Om zicht te krijgen op o.a. het welbevinden en welzijn van de leerlingen nemen we de SEL leerkrachtvragenlijst van Kindbegrip af in alle groepen. De SEL leerlingvragenlijst nemen we af in de groepen 5 t/m 8. De MSV leerlingvragenlijst wordt in april afgenomen in de groepen 6 t/m 8. In de vragenlijst zijn een aantal directe en indirecte vragen rondom pesten opgenomen. Deze lijsten dienen dan ook als een belangrijk signaleringsinstrument.
- Op onze school werken we met de methode KWINK voor sociaal emotionele ontwikkeling.
- Als de pleinwacht een kind na een conflict naar binnen stuurt gaat de leerling naar een aangewezen plek. De pleinwacht of leerkracht van de leerling bespreekt het conflict met de kinderen of het kind.

Het protocol grensoverschrijdend gedrag van de onderwijsstichting Movare wordt door onze school gehanteerd. U vindt dit protocol op de website van Movare www.movare.nl

We hopen pestgedrag zoveel mogelijk te voorkomen met onze preventieve benadering. Helaas kan het toch voorkomen dat een kind in een enkel geval systematisch door andere kinderen wordt gepest. Dan kan een kind zodanig in de knoop komen met zijn schoolomgeving, dat de preventieve benadering niet meer voldoende veiligheid biedt. Het is dan van groot belang dat de leerkracht onder ogen ziet, dat er een ernstig probleem is in zijn of haar groep. Het is ook van belang dat voor alle betrokkenen duidelijk is welke maatregelen de school neemt tegen dit ongewenste gedrag. In ons pestprotocol staat beschreven op welke wijze we het pestgedrag van kinderen benaderen.

Het “vijfsporenbeleid”

Een anti-pestprotocol geeft kinderen, leerkrachten en ouders duidelijkheid over hoe gehandeld wordt wanneer er gepest wordt. Door het protocol te volgen ontstaat een samenwerking tussen leerkracht, pester, gepeste, overige klasgenoten en ouders. Deze vorm van samenwerken wordt de vijfsporenaanpak genoemd.

De vijfsporenaanpak is gericht op de verschillende partijen die betrokken zijn bij pesten:

- De pester
- Het gepeste kind
- De ouders
- De kinderen uit de zwijgende middengroep
- De school

Hier volgt een opsomming van mogelijkheden waarop wij als school de vijf verschillende partijen die een rol spelen in een peestsituatie kan ondersteunen gericht op het oplossen van het probleem.

Steun bieden aan het kind dat pest

Allereerst hulp aan de pester. Dat de pester hier als eerste genoemd wordt, heeft overigens niets te maken met het gebrek aan aandacht voor het slachtoffer, maar met het stellen van de juiste prioriteiten.

Uit onderzoek blijkt dat pesters vaak fysiek en verbaal sterker zijn dan hun klasgenoten. Ze zien hun slachtoffers als waardeloos, zijn agressief, hebben een gebrek aan zelfbeheersing en een positieve houding ten aanzien van geweld. Verder blijkt dat pesters impopulair zijn bij andere leerlingen (hoewel dat soms niet zo lijkt).

- Met het kind bespreken wat pesten voor een ander betekent.
- Het kind helpen om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere kinderen.
- Het kind helpen om zich aan regels en afspraken te houden.
- Zorgen dat het kind zich veilig voelt; uitleggen wat jij als leerkracht gaat doen om het pesten te stoppen.
- Stel grenzen en verbind daar consequenties aan.
- Zorgen voor vervolgesprekken.

Steun bieden aan het kind dat gepest wordt

Kinderen die voortdurend worden gepest kunnen op twee manieren reageren: ze worden passief of ze gaan uitdagen. Beide vormen zijn ‘aangeleerd’, in de zin van ‘reacties op uitstoting’. En wat is aangeleerd, kan ook weer worden afgeleerd. Net als pesters kunnen gepeste kinderen baat hebben bij een *sociale vaardigheidstraining*.

- Naar het kind luisteren en het probleem serieus nemen.
- Met het kind overleggen over mogelijke oplossingen.
- Samen met het kind werken aan oplossingen.
- Waar nodig zorgen dat het kind deskundige hulp krijgt, bijvoorbeeld een sociale vaardigheidstraining om weerbaar te worden.
- Zorgen voor vervolgesprekken.

Steun bieden aan de ouders van het gepeste en van het pestende kind

- Ouders die zich zorgen maken over pesten serieus nemen.
- Ouders op de hoogte houden van peestsituaties.
- Informatie en advies geven over pesten en de manieren waarop pesten kan worden aangepakt.
- In samenwerking tussen school en ouders het pestprobleem aanpakken.
- Zowel op school als vanuit de thuissituatie.
- Indien nodig ouders doorverwijzen naar deskundige ondersteuning.

Aanpak bij pesten vanuit school

Als op school pestgedrag wordt gesignaleerd of gemeld, nemen wij de volgende stappen:

- Het probleem wordt gemeld aan de IB-er.
- Met de ouders van de pester en het gepeste kind wordt contact op genomen.
- Het team wordt op de hoogte gesteld.
- Wordt het probleem niet opgelost dan wordt door de gedragsspecialist een plan opgesteld.
- Het plan wordt geëvalueerd door betrokkenen, en hier wordt besloten of het plan moet worden doorgezet.
- De evaluatie van het plan wordt gemeld aan de ouders van de pester en het gepeste kind en aan het team.
- Bij de overdracht naar de nieuwe groep wordt gemeld dat er een plan is gemaakt en uitgevoerd.

Bijlage 1 Het vijfsporenbeleid

Spoor 1 De pester

Alleen algemene maatregelen op klassikaal niveau lossen het probleem niet op. Ook de pester, het slachtoffer en de zwijgende middengroep hebben hulp nodig. Allereerst hulp aan de pester. Dat de pester hier als eerste genoemd wordt, heeft overigens niets te maken met het gebrek aan aandacht voor het slachtoffer, maar met het stellen van de juiste prioriteiten.

Ze gebruiken verschillen (andere kleur haar, andere kleding, een handicap hebben, betere of slechtere cijfers hebben, enzovoorts) als vals excuus om anderen het leven zuur te maken. In wezen hebben ze zondebokken nodig waarop zij frustraties af kunnen reageren. Ze hebben doorgaans geen idee van wat ze aanrichten en hebben daardoor weinig schuldgevoelens. Het is ijdele hoop om van hen te verwachten dat zij vanzelf wel met het pesten ophouden.

- De leerkracht voert probleemoplossende gesprekken, waarin hij probeert de oorzaak van het pestgedrag te ontdekken;
- Met het kind bespreken wat pesten voor een ander betekent;
- Het kind helpen om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere kinderen.;
- Het kind helpen om zich aan regels en afspraken te houden;
- Zorgen dat het kind zich veilig voelt;
- Uitleggen wat jij als leerkracht gaat doen om het pesten te stoppen.

Als de oorzaak enigszins duidelijk is, probeert de leerkracht de "gevoeligheid" van de pester voor wat hij het gepeste kind heeft aangedaan te vergroten. De leerkracht maakt afspraken met de pester over gedragsverandering. Aan het einde van de week heeft een vervolggesprek plaats. Als het bovenstaande niet helpt, wordt een gesprek met de ouders aangegaan. De leerkracht vraagt hun medewerking om aan het pestprobleem een einde te kunnen maken. De Intern Begeleider of de directeur nemen deel aan de gesprekken met ouders.

De leraar kan daarbij voorzichtig de volgende gespreksonderwerpen aanroeren:

- De wijze waarop de ouders aandacht besteden aan hun kind;
- Lichamelijke bestraffing van ouders als reactie op wangedrag;
- Lichamelijke en/of psychische mishandeling door de ouders;
- Het niet corrigeren van agressief gedrag door de ouders;
- Zelf eerst gepest zijn;
- Bang zijn om zelf het mikpunt te worden als niet een ander zondebok is;
- Zich groot voor willen doen ten opzichte van andere;
- Jaloers zijn op andere;
- Verwend zijn (kind is gewend om altijd zijn zin te krijgen);
- Slecht voorbeeld van ouders, leraren of andere volwassenen;
- Bloostelling aan geweld op TV, internet of anderszins.

Is de oorzaak enigszins duidelijk, dan wordt geprobeerd de gevoeligheid van de pester voor wat hij met het slachtoffer uithaalt, te vergroten. Dit kan bijvoorbeeld door naar beeldmateriaal van gesprekken met gepeste kinderen of hun ouders te kijken. Daarna maken leerkracht en pester afspraken over gedragsverandering. Aan het einde van elke week komt de naleving van deze afspraken in een kort gesprek aan de orde.

Als dit niet leidt tot verbetering, voeren wij een *gesprek met de ouders* van de pester. Is er sprake van fysieke mishandeling of schade toebrengen aan eigendommen, worden de ouders van de pester meteen op de hoogte gesteld.

Als het pestgedrag blijft voortduren is een sociale *vaardigheidstraining* een optie.

Spoor 2 Het gepeste kind

Uiteraard wordt ook hulp aan het slachtoffer geboden. Veel kinderen die worden gepest hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen de pestkoppen en stralen dat dan ook uit naar de pesters. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep, ze durven weinig of niets te zeggen, omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor het gepeste kind in een vicieuze cirkel komt waar het zonder hulp zeker niet uitkomt.

Hulp aan het gepeste kind

- Naar het kind luisteren en zijn probleem serieus nemen;
- Met het kind overleggen over mogelijke oplossingen;
- Samen met het kind werken aan oplossingen;
- Zorgen voor follow-up gesprekken.

Spoor 3: De ouders van het gepeste en van het pestende kind steunen:

- Ouders die zich zorgen maken over pesten serieus nemen;
- Ouders op de hoogte stellen van peestsituaties;
- Informatie en advies over pesten en de manier en waarop pesten kan worden aangepakt;
- Samen met ouders het pestprobleem aanpakken;
- Zo nodig ouders doorverwijzen naar deskundige ondersteuning.

De zwijgende middengroep

In woord en daad geeft school het signaal dat pesten niet kan en dus normoverschrijdend gedrag is en dat ieder stelling moet nemen. Kortom, de school werkt aan klimaat waarbij leerlingen het voor elkaar opnemen in plaats van pesters hun gang te laten gaan.

De meeste kinderen zijn niet direct betrokken bij pesten in de actieve rol van pester. Sommige kinderen behouden enige afstand en andere kinderen doen incidenteel mee.

- Met de kinderen in de groep praten over pesten en over hun eigen rol daarbij;
- Met de kinderen overleggen over mogelijke oplossingen en hun bijdrage aan die
- Samen met de kinderen werken aan oplossingen, waarbij ze zelf een actieve rol spelen.
- We geven als team het goede voorbeeld, er zijn duidelijke gedragsregels;
- Kinderen worden op de hoogte gesteld van het feit dat zij ons kunnen inschakelen bij pestgedrag en dat het geen klikken is. Ook de omstanders wordt gevraagd pestgedrag te melden.

De algemene verantwoordelijkheid van de school

- De school neemt stelling tegen het pesten.
- (Langlopende) pestproblematiek die zich in een groep voordoet, teambreed bespreken
- De school zorgt dat we voldoende informatie hebben over pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten in de eigen groep en de eigen school.
- De school neemt stelling tegen het pesten.
- Directie IB-er en gedragsspecialist zorgen voor informatie over pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten in de eigen groep en de eigen school
- De school heeft een anti-pest protocol, de gedragsspecialist zet het onderwerp pesten en onze aanpak op de agenda, het anti-pest protocol wordt jaarlijks geëvalueerd.
- De school werkt aan een goed beleid rond pesten en veiligheid van leerlingen waar de het hele team bij betrokken is.

Dit pestprotocol wordt door het hele team en de MR onderschreven en vormt als zodanig een onderdeel van het beleid van onze school.

Adviezen aan ouders

Adviezen van de school aan de ouders van pesters:

- Neem het probleem serieus;
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans op pester te worden;
- Praat met het kind om achter de mogelijke oorzaak van het pesten te komen;
- Maak het kind gevoelig voor wat het andere aandoet;
- Besteed aandacht aan het kind;
- Stimuleer het kind tot het beoefenen van een sport om zijn agressie vreedzaam kwijt te kunnen;
- Schakel eventueel deskundige hulp in.

Adviezen van de school aan ouders van gepeste kinderen:

- Bespreek het probleem met de betrokken leerkracht;
- Lees samen met het kind literatuur over pesten op school;
- Beloon het kind en help het zijn zelfrespect terug te krijgen (laat het kind merken dat het ook sterke kanten of eigenschappen heeft);
- Stimuleer het kind tot het beoefenen van een sport, zodat hij of zij in een spel of motorische vaardigheid kan uitblinken;
- Steun het kind in het idee dat er een einde aan komt;
- Laat het kind wat opschrijven wat het heeft meegemaakt (dit kan best emotionele reacties oproepen). Dat is op zich niet erg, als het kind hiermee maar geholpen wordt om de emoties te verwerken;
- Laat het kind deelnemen aan een sociale vaardigheidstraining.

Adviezen van de school aan alle andere ouders:

- Neem het probleem serieus; het kan ieder kind overkomen;
- Neem de ouders van het gepeste kind serieus;
- Maak het tot een gemeenschappelijk probleem;
- Praat met het kind over school en de relaties in de klas;
- Koppel informatie aan het kind terug naar de school: wie pest er, wat doen zij en waarom?;
- Corrigeer het kind als het voortdurend anderen buitensluit of als het meedoet met pesten;
- Geef als ouders het goede voorbeeld, wees niet neerbuigend of respectloos ten opzichte van andere.